

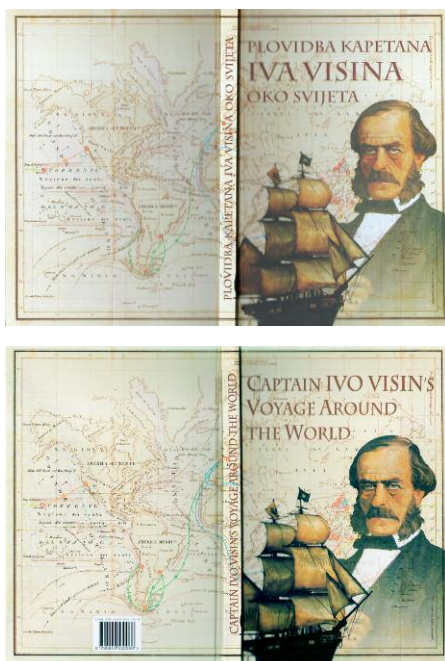
U PALATI GRGURINA PROMOVISANO DVOJEZIČNO IZDANJE KNJIGE
O PODVIGU SLAVNOG PRČANJSKOG MOREPLOVCA

Plovidba kapetana Iva Visina oko svijeta dopunjeno izdanje na crnogorskom i prvo na engleskom jeziku

O bilježavajući jubilej 210 godina rođenja kapetana **Iva Visina** Pomorski muzej Crne Gore Kotor je, 30. marta, u Palati Grgurina promovisao drugo izdanje knjige ***Plovidba kapetana Iva Visina oko svijeta*** na crnogorskom jeziku i prvo izdanje iste knjige na engleskom jeziku. Autori ovog dokumentarnog djela su **Petar Palavršić**, kustos Pomorskog muzeja u penziji, i **Slavko Dabinović**, bibliotekar Pomorskog muzeja. Prevod izdanja na engleskom jeziku potpisuje **Ana Brdar**.

O knjizi su, pred većim brojem poštovalaca lika i djela slavnog prčanjskog, kapetana Iva Visina, govorili istoričarka umjetnosti **Radojka Abramović**, kustoskinja našeg muzeja, i kapetan **Vjeko Radimir**. U muzičkom dijelu programa učestvovala je violinistkinja **Sara Vujović** studentkinja Muzičke akademije sa Cetinja. Program promocije knjige održan je na prvom spratu Palate Grgurina.

Knjiga Petra Palavršića i Slavka Dabinovića govori o događajima ovog moreplovca i istraživača rođenog u Prčanju 1806. godine, koji je kao prvi Sloven

uspio oploviti svijet. Kapetan Visin i poručnik **Fridrih Belavita** zajedno s devet članova posade otisnuli su se 11. februara 1852. brikom ***Splendido***, pod habsburškom zastavom, iz Antverpena na put oko svijeta. Plovili su rutom prema zapadu prenoseći terete: Antwerpen – Rt Horn – Valparaiso – San Francisco – Honolulu – Singapur – Bangkok – Hongkong – Rt dobre nade – Plimut – Trst. U Trst su stigli 30. avgusta 1859. godine. **Car Franjo Josip I** odlikovao je kapetana Visina bijelom počasnom zastavom i viteškim krstom reda Franje Josipa. Kapetan Ivo Visin umro je 1868. godine, devet godina nakon svog veličanstvenog puta.

Prvo izdanje knjige ***Plovidba kapetana Iva Visina oko svijeta*** Pomorski muzej je objavio 2009. godine. Drugo izdanje ove knjige, čije je štampanje okončano krajem 2015. je dopunjeno dodatnim sadržajima i ilustracijama koje su autori u međuvremenu prikupili. Oba izdanja su štampana u NPC ***Gospa od Škrpjela*** - Perast.

Na kraju programa promocije, posjetioci su imali priliku kupiti knjigu po promotivnoj cijeni.

(***Više na strani 3***)

**U OVOM IZADNJU NAŠE PUBLIKACIJE PREDSTAVLJAMO
PLAN RADA POMORSKOG MUZEJA U 2016. GODINI**

Strane: 5, 6, 7 i 8

Jedra Boke je mjesečna publikacija
Pomorskog muzeja Crne Gore u
Kotoru

Mart 2016. godine

Direktor Pomorskog muzeja
mr Mileva Pejaković Vujošević

Jedra Boke sadržajno i tehnički oblikuje
Drago Brdar

Prijatelji i saradnici

Prof. dr Anton Sbutega

Prof. dr Gracijela Čulić

Prof. dr Marija Radulović

Don Anton Belan

mr Stevan Kordić

Prof. dr Milenko Pasinović

Antun Tomić

Milan Sbutega

Zoran Radimiri

Željko Brguljan

Petar Palavršić

Radojka Abramović

Jelena Karadžić

Slavko Dabinović

Milica Vujović

Smiljka Strunjaš

Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru

Trg Bokeljske Mornarice 391 Kotor, 82000

Telefon: +382 (0) 32 304 720

Fax: +382 (0) 32 325 883

Website: www.museummaritimum.com

e-mail: pom.muzej.dir@t-com.me

Savjet Pomorskog muzeja

Odlukom Vlade od 18. decembra 2013. g. formiran je Savjet Pomorskog muzeja koji će naredne 4 godine raditi u sljedećem sastavu:

Ljiljana Zeković, predsjednik

mr Milena Martinović, član

Maja Četković, član

Andro Radulović, član

Slavko Dabinović, član

Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru nastao je postepenim razvitkom prvobitne zbirke Bratovštine "Bokeljska mornarica", utemeljene oko 1880. godine, koja je od 1900. godine otvorena za javnost, a 1938. godine preuređena i otvorena na prvom spratu sadašnje muzejske zgrade, barokne palate plemićke porodice Grgurina iz početka XVIII vijeka, koja je od 1949-1952. godine kompletno restaurirana i adaptirana za potrebe Muzeja. Danas je Pomorski muzej institucija kulture Republike Crne Gore.

Misija Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru je da čuva sjećanje naše zajednice na bogatu pomorsku istoriju Boke Kotorske, njeno izuzetno kulturno nasleđe kroz prikupljanje, čuvanje i predstavljanje naše bogate pomorske tradicije i kulturne baštine.

POSJETE

Gosti u holu
Muzeja: aka-
demik Stefan
Vodeničarov
(desno),
mr Mileva
Pejaković
Vujošević i
akademik
prof. Đorđe
Borozan

Predsjednik Bugarske akademije nauka *obišao Palatu Grgurina*

Predsjednik Bugarske akademije nauka, **akademik Stefan Vodeničarov** obišao je 22. marta Pomorski muzej Crne Gore u Kotoru. Posjeta gospodina Vodeničarova našem muzeju odvijala se u okviru njegove zvanične posjete Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti i Opštini Kotor.

U Pomorski muzej predsjednik Bugarske akademije nauka došao je u pratnji **akademika prof. Đorđa Borozana**. Nakon obilaska muzeja direktorica Pomorskog muzeja **mr Mileva Pejaković Vujošević** upoznala je uvaženog gosta iz Bugarske o saradnji naše institucije sa srodnim institucijama iz bugarskog grada Plovdiva.

Gospodin Vodeničarov je tom prilikom izrazio zadovoljstvo zbog postojanja takve saradnje i najavio da će u Crnoj Gori ponovo biti u maju na skupu Crnogorske akademije nauka, te da će tom prilikom opet posjetiti i naš muzej kako bi prisustvovao otvaranju odjeljenja Bokeljske mornarice i prezentaciji filma o kolu Bokeljske mornarice koje je dio nematerijalne kulturne baštine Crne Gore.

Inače, akademik Vodeničarov je tokom boravka u Kotoru razgovarao sa predsjednikom Opštine Kotor **dr Aleksandrom Stjepčevićem** i njegovim saradnicima. Kako je saopšteno iz Opštine, on je tom prilikom izrazio poštovanje prema gradu, i pohvalio trud koji se ulaže kako bi grad funkcionisao što bolje. Takođe, Vodeničarov je dodao kako ga posebno raduje spoznaja da je Kotor grad kojem je multikulturalnost veoma bliska, te da je primjer grada koji u takvim uslovima funkcioniše kao savršena koherentna cjelina.

Akademik Vodeničarov je CANU posjetio 21. marta kada je imao razgovore sa članovima Predsjedništva Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, kojima je prisustvovao i njegova ekscelencija **Mladen P. Červenjakov**, ambasador Bugarske u Crnoj Gori. Tokom razgovora je konstatovana saradnja dvije akademije u oblasti nauke i predloženi novi vidovi bilateralne akademijske saradnje, saopšteno je iz CANU nakon posjete Stefana Vodeničarova.

Plovidba kapetana Iva Visina oko svijeta ...

Nastavak sa strane 1

Govoreći o knjizi *Plovidba kapetana Iva Visina oko svijeta* kustoskinja Pomorskog muzeja Radojka Abramović je, između ostalog rekla:

*Knjiga je obogaćena novim raspoloživim arhivskim podacima koji su do sada bili nepoznati široj čitalačkoj publici, dokumentacijom arhiva Lučke uprave Rose, podacima iz Godišnjaka (od 1854. do 1897. godine), korišćeni su i registri (Padova 1985. godine autora **Nikole Čolaka**), kao i podaci Istorijskog arhiva Herceg Novi. Ono što ovo izdanje čini potpunijim i privlačnijim je i tekst obogaćen slikama luka 19. vijeka, pomorskim kartama, planovima i vedutama gradova od 1852. do 1859. godine. I kao kruna svega, knjiga je prevedena na engleski jezik... Smatram da je prevod Visinovog putovanja na engleski jezik veliki pomak u približavanju podviga našeg kapetana široj čitalačkoj publici na jeziku na kojem danas komunicira cio svijet, jeziku jedne od najvećih pomorskih zemalja Evrope koja će ovom knjigom obogatiti svoju pomorsku literaturu neprocjenjive vrijednosti.*

Gospođa Abramović je takođe dodala da je kapetan Visin, nakon oplovljavanja svijeta postao slavan, te da je izvukao određen novčani dobitak od prodaje utovara u Trstu ali da nije postao prebogat.

Prema predanju, Ivo Visin je, po povratku u rodni Prčanj, najprije bosonog otišao do Bogorodičinog hrama u brdu nad mjestom, zahvalio se Bogorodici, jer je smatrao da je za zasluge na moru, a najviše zato, jer se živ vratio u mjesto svog rođenja trebalo zahvaliti najviše Bogorodici Putevoditeljici, kojoj se nebrojeno puta molio tokom čitavog putovanja. Crkvi je poklonio nekoliko bogoslužbenih predmeta, u knjizi se nalazi fotografija ornata, dar Iva Visina crkvi. Zatim se pozdravio sa

svojim najbližima, ali 40 godina na moru, živi pečat koje je more utisnulo na njegov život, Iva Visina tjera u dalje poduhvate. Prodao je slavni brik 'Splendido' 1860 g. i on se ponovnom prodajom broda na Siciliji gubi sa spiska bokeljskih brodova. Kupio je 1862. god. trojarbolni jedrenjak tipa bark Splendido. Da li je već poprilično star i umoran kapetan Visin imao još neke ambicije i sa ovim brodom ne znamo, možda ga je samo njegovo ime podsjećalo na sve one ružne, ali i lijepe tenutke sa svog sedmogodišnjeg putovanja. Kažu da je i pored svih teškoća prilikom putovanja do kraja svog života rado prepričavao svoj prijem kod kralja ostrva po dolasku u Honolulu, pošto je on prvi pod Austrijskom zastavom uplovio u ovu luku.

Bark *Splendido* je potonuo 1868. godine kod ostrva Unije - Kvarnerski zaliv. Iste, 1868. godine umire i Ivo Visin, te izgleda da se i brod sudbonosnog imena *Splendido* vezao za život i smrt svog kapetana. Pokopan je na Prčanju, gdje je i rođen, ispred stare Bogorodičine crkve.

Što reći, sem da bi svi mi bili izuzetno srećni ako bi nas već ovog ljeta neko od stranih posjetilaca pitao: 'Gdje se u muzeju nalazi Visinov portret' ili 'Da li znate kojim smjerom ćemo prema Prčanju da vidimo Visinovu rodnu kuću? Jedan moj prijatelj mi je rekao da imate u prodaji knjigu na engleskom jeziku o proslavljenom putovanju kap. Iva Visina', rekla je Radojka Abramović.

Kapetan Vjeko Radimir zahvalio se autorima koji su prezentovali tekst u novoj obradi, kao i Pomorskom muzeju Kotor na trudu da održi vezu sa pomorstvom. Radimir je publici približio Visinove poteškoće i avanture tijekom plovidbe i obilaska mnogih luka diljem svijeta. Objasnio je i kako to izgleda ploviti nesigurnim morima.

Dolores Fabian voditeljica prezentacije knjige *Plovidba kapetana Iva Visina oko svijeta* na početku programa; Kustoskinja Pomorskog muzeja Radojka Abramović i kapetan Vjeko Radimir

Ovog aprila navršava se 75 godina od herojskog podviga **Milana Spasića** i **Sergeja Mašere**. Tim povodom u Tivtu će biti upriličena prigodna proslava koja će imati nekoliko segmenata – svečana akademija, regata, literalni konkurs i izložba. Čast da realizuje izložbu, pored tivatske Zbirke pomorskog nasljeđa Porto Montenegro, pripala je i Pomorskom muzeju Crne Gore u Kotoru.

U postupku utvrđivanja koncepcije i organizacije ove izložbe u našem muzeju je u martu održano nekoliko sastanaka sa rukovodiocem Zbirke pomorskog nasljeđa **Draženom Jovanovićem**. Tom prilikom je, pored ostalog, dogovoreno da izložba ima naziv **Čast nema cijenu**, te da se otvori 16. aprila u 18 sati.

Izložba će se održati u Zbirci pomorskog nasljeđa a naš muzej će za te potrebe po prvi put ustupiti pramac razarača, **Zagreb**, koga su potopila dvojica narodnih heroja, kao i veliki broj predmeta vezanih za period II svjetskog rata. Članovi Organizacionog odbora proslave ispred Pomorskog muzeja su **mr Mileva Pejaković Vujošević** i **Ilija Mlinarević**, direktorica i kustos našeg Muzeja.

Mi smo u martu organizovali posjete tivatskih srednjoškolaca, sa naglaskom na podvig Spasića i Mašere. Odštampali smo i prigodnu brošuru: **Razarač Zagreb u aprilskom ratu 1941. godine**, autora **Tomislava Grgurevića**.

Donacija Nikole Seferovića

Pomorski muzej u martu je dobio još jednu vrijednu donaciju. Ovo ga puta riječ je o dnevniku evdencije broskog tereta na brigantinu **Ubbidiente** s kraja 18. i početka 19. vijeka. Dokument je pisan na italijanskom i na ćirilčnoj varijanti našeg jezika. Dragocjeni dokument darivao nam je dipl. ing. u penziji **Nikola Seferović**, veliki aktivista na zaštiti kulturnih dobara iz Morinja. Gospodin Seferović sa suprugom Sonjom posjeto je naš muzej XX. marta. Primopredaji dokumenta prisustvovali su direktorica Muzeja **mr Mileva Pejaković Vujošević**, **Tomo Bonić**, dokumentarista, i **Slavko Dabinović**, bibliotekar.

Prolječno dotjerivanje Palate Grgurina

Dolazak suvog vremena majstor Pomorskog muzeja **Vicko Milutin** iskoristio je da obavi redovno proljetno dotjerivanje Palate Grgurina. Vickov posao je zapravo uključio pituranje (i pripremu za to) prozora i vrata, a prije svega meta je bila prednja strana Palate koju turisti najprije uoče, ispred koje se najviše slikavaju i na koju najradije usmeravaju svoje fotoaparate. Novu pituru dobila su tako glavna ulazna vrata Palate, a zatim i bočna vrata sa obe strane čuvenog kotorskog zdanja. Osvježena su i oba vanjska prozora u prizemlju, kao i prozori na drugom spratu. Vickovom kistu nije izmakla ni metalna zaštita na prozorima u prizemlju i prozorskim krilima ulaznih vrata, a bojom su osvježena i oba sidra, oba topa i fenjer ispred ulaza u Palatu. Vicko je dotjerao i dva pomoćna stepeništa – ono u prizemlju i na prvom spratu.

Radovi su obavljani pred katolički Uskrs.

Fotografije: S. Dabinović

Kako ćemo čuvati Bokeljsku kulturnu baštinu

U ovom prilogu predstavljamo **Plan i program rada Pomorskog muzeja Crne Gore u Kotoru u 2016. godini** koji je usvojio Savjet muzeja na sjednici održanoj 24. februara 2015. godine. Kao i prethodnih godina ovaj dokument je okvirnog karaktera jer u toku godine se znatno dopunjuje određenim manifestacijama čija se realizacija, u trenutku izrade Plana, iz raznih razloga ne može izvjesnije planirati.

Pomorski muzej će u 2016. godini prvenstveno obavljati poslove iz djelokruga svog rada na osnovu *Zakona o muzejskoj djelatnosti, Odluke o organizovanju Javne ustanove Pomorski muzej Crne Gore i Statuta Muzeja*. Riječ je o sljedećim poslovima:

■ Stručno će se obrađivati, izučavati i prezentirati kulturna baština pomorske prošlosti Boke Kotorske.

■ Nastaviće se:

- stručna obrada muzealija po savremenim metodološkim principima;
- rad na tematskim zbirkama: istorijsko-umjetničkoj, pomorsko-tehničkoj i etnografskoj;
- rad na formiranoj i kvalitetnoj foto dokumentaciji;
- stručna obrada i obogaćivanje bibliotečkog fonda koji posjeduje 17. 000 bibliografskih jedinica;
- stručna obrada dokumenata
- rad u izdavačkoj djelatnosti.

■ Obavljaće se i terenski rad; obavljaće se poslovi matičnog muzeja; nastaviće se sa konzervatorsko-restauratorski tretmanima muzejskih predmeta, a realizovaće se i brojni programi i projekti koji će imati za cilj promovisanje muzejske djelatnosti i prezentovanje Pomorskog muzeja.

■ U 2016. godini, u Muzeju će biti promovisana djela kako autora iz Boke Kotorske tako i iz okruženja. U saradnji sa Ministarstvom kulture i Ministarstvom prosvete, radiće se na realizaciji projekta koji još uvijek nije realizovan, a koji ima za cilj da se u školama uvede izborni predmet *Kulturno nasljeđe*, kako bi se učenicima predočio značaj kulturne baštine Crne Gore.

■ Takođe, u 2016. godini, zaposleni će uzeti učešće u radu naučnih skupova, seminara, na izradi normativnih akata vezanih za kulturu. Planirane su i aktivnosti usmjerene na edukaciji konzervatora i restauratora kroz umjetničke radionice. Kustosi će nastaviti rad na reviziji i revalorizaciji muzejskih predmeta kako onih koji su izloženi tako i eksponata u depou, kao i donacijama većeg broja predmeta protekle godine.

■ Stručna obrada predmeta, dokumenata i bibliografskih jedinica:

- iz istorijsko-umjetničke zbirke obradiće se 60 predmeta;
- iz pomorsko-tehničke zbirke 170 predmeta;
- iz etnografske zbirke 120 predmeta;
- U 2016. godini otkupljivaće se i oko 150 arhivska dokumenta koji će biti memorisani u dokumentacionom centru. Biće obrađeno oko 250 novih bibliografskih jedinica dobijenih putem poklona, razmjene i kupovine.

Matična djelatnost

Pomorski muzej Crne Gore nastaviće da obavlja i poslove matičnog muzeja tokom 2016. godine, koji su mu povjereni Odlukom Vlade iz 2012. godine (*Odluka o organizovanju Javne ustanove Pomorski muzej Crne Gore Sl. list CG br. 16/12 od 20.03.2012. godine*). U tom smislu, Muzej će i dalje nastaviti da pruža stručnu pomoć na poslovima evidentiranja muzealija i otkupa u Zbirci pomorskog nasljeđa u okviru Porto Montenegra u Tivtu, kao i Kotorskoj Biskupiji odnosno Muzeju sakralne umjetnosti i Muzeju grada Perasta, Svetištu Gospe od Škrpjela i drugim srodnim institucijama na prostoru od Herceg Novog do Ulcinja.

Restauracija i konzervacija muzejskih predmeta

■ U 2016. godini, konzervatorski će se tretirati predmeti iz stalne muzejske postavke, koji će biti izloženi u okviru planiranih međunarodnih i tematskih izložbi. U vezi istoga podnijet je zahtjev za saglasnost Upravi za zaštitu kulturnih dobara sa Cetinja. Na osnovu dobijene dozvole u konzervatorskoj radionici preventivno će se konzervirati i restaurirati sljedeće slike koje nisu obuhvaćene proteklom revalorizacijom:

- Uljana slika jedrenjaka **Mio** kepetana **Vicka Vrankovića**, kopija zavjetne slike prikazane u oluji. Dimenzije 46x62 cm;
- Uljana slika **Tartana** iz 1784. godine prikazana u oluji. Dimenzije 40x62 cm;
- Uljana slika parobroda **Vojvodina**. Dimenzije 40x27 cm;
- Uljana slika barka **Giorge Meticke** kapetana **Viskovića** iz 1837. godine. Dimenzije 40x60 cm;
- Uljana slika jedrenjaka **Belfast**, kopija po originalu. Dimenzije 75x63 cm;
- Uljana slika **Jedrenjak kapetana Burović u oluji**, nepoznati autor. Dimenzije 50x63 cm;

(Nastavak na strani 6)

➤ Uljana slika **Brigantin brik u oluji**, nepoznati autor. Dimenzije 40x63 cm

➤ Uljana slika parobroda **Bistrica**, nepoznati autor. Dimenzije 30x40 cm.

U konzervatorskoj radionici uradiće se konzervatorski projekat: Konzervacije i restauracije sa konsolidacijom novim platnom (hladnom metodom *kola di pastom*) dvije slike:

➤ **Vojvodina**, dimenzije 40x27 cm;

➤ parobrod **Bistrica**, nepoznati autor, dimenzije 30x40 cm;

Za ostale slike u konzervatorskoj radionici uradiće se konzervatorski projekat za: konzervatorsko čišćenje slika, rašpanovanje starog slijepog blind rama, kao i našpanovanje na novi blind ram kajlama, skidanje starog laka, odmašćivanje slika, nanošenje polisaža kao i svih oštećenja i retuša, otklanjanje bora na rubovima slika, nanošenje novog zaštitnog sloja laka, kao i stavljanje novog ukrasnog rama.

Osim konzervacije slika, uradiće se preventivna konzervacija i restauracija sljedećih predmeta:

- jednog velikog lučkog ferala;
- dva mala ferala;
- dva jatagana;
- jednog bajoneta.

■ Za potrebe putujućih izložbi preventivno će se konzervirati i restaurirati određeni instrumenti, modeli brodova, a uradiće se i preventivne mjere u okviru redovne djelatnosti.

Potrebna sredstva 5.000,00 eura.

Obrazloženje: Pomorski muzej kao kulturna institucija održava kulturno blago kroz preventivne konzervatorske zahvate kako bi se očuvao identitet predmeta koji predstavljaju važan segment pomorske prošlosti. S druge strane stručnjaci – konzervatori (u Muzeju dva diplomirana konzervatora) pružaće pomoć i drugim institucijama sa prostora Boke Kotorske uz saglasnost Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Terenski rad

U interesu očuvanja i spriječavanja otuđenja kulturnog blaga Boke Kotorske, odnosno spriječavanja nekontrolisanog odnošenja sa prostora kojim istorijski pripada, tokom 2016. godine nastaviće se rad na terenu, koji podrazumijeva otkup vrijednih predmeta, etnografskih predmeta kao i predmeta iz pomorsko-tehničke zbirke, posebno otkup signalnih zastava kao jednog od važnih predmeta koji na najbolji način prezentuje pomorski zanat i pomorska pravila, kako u prošlosti, tako i danas u modernoj plovidbi. Očekujemo da će se i u 2016. godini nastaviti praksa doniranja određenih predmeta koja se održava zahvaljujući pregalaštvu zaposlenih, a na osnovu čega je u javnosti prepoznata vrijednosti i značaj, ne samo kulturnog nasljeđa Boke Kotorske, već i značaj Pomorskog muzeja Crne Gore.

■ Nastaviće se prikupljanje starih fotografija gradova, starih sakralnih objekata, palata, cijelog primorja u cilju da se privatna foto dokumentacija približi muzeju koji će fotografije digitalizovati i sačuvati kao trajan dokument.

Terenski rad je veoma značajan segment muzejske djelatnosti jer brzi tempo života učinio je da nestaju vrijedni predmeti, da se gubi značaj i važnost običaja kao važan segment nematerijalne kulturne baštine po kojima je Boka prepoznatljiva i zauzima vidno mjesto na prostoru Crne Gore. Terenskim radom vršiće se i otkup vrijednih predmeta sa prostora Boke Kotorske, a posebno tokom sajмова antikviteta koje organizuje Pomorski muzej u saradnji sa NVO *Antika*.

■ Nastaviće se prikupljanje nematerijalne kulturne baštine kao važan segment kulture, sakupljanje izvornih klapskih pjesama, običaja, događaja.

Potrebna sredstva: 6.000,00 eura.

Obrazloženje: Svakim danom se sve više vrši nekontrolisano otuđivanje vrijednih predmeta na prostoru Boke Kotorske koji svjedoče o bogatoj istoriji ovog područja. S obzirom da se to treba spriječiti (što je rađeno i u proteklom periodu - tokom 2014-2015. godine), planira se nastavak otkupa i u 2016. godini. Otkupom vrijednih predmeta obogaćuju se muzejske zbirke s jedne strane, a sa druge strane, zadržava se identitet poznatih porodica u institucijama kulture, odnosno u muzejima.

Planirane izložbe

Bogatu kulturnu baštinu Pomorski muzej želi i hoće da prezentira kako u našoj zemlji, tako i u inostranstvu i u tom pogledu u 2016. godini, planirana je realizacija niza značajnih projekata - izložbi i to:

■ Projekat-izložba: Radni naziv **Dobri ljudi obogatili muzej (2005-2015. godina)** koja će se organizovati u prostorijama Pomorskog muzeja.

Potrebna sredstva: 3.000,00 eura

Obrazloženje: Tokom proteklih 10 godina od 2005. do 2015. godine, zahvaljujući određenom broju donatora, Pomorski muzej obogatio je svoj fond sa preko 300 vrijednih predmeta. Poklonjeni predmeti vezani su za pomorsku tematiku, kao što su predmeti kapetana **Nikole Zeca**, gospodina **Milana Sbutege**, gospođe **Nade Radimir**, gospodina **Bojana Bernarda**, porodice **Tripković**, gospođe **Nedeljke Temali**, kao i predmeti iz etnografskog opusa, a koji se odnosi na stari namještaj, pokućstvo, narodnu nošnju, ordenje. Zbog ograničenog izložbenog prostora nemoguće je bilo izložiti sve poklonjene predmete pa je iz tih razloga potrebno napraviti posebnu tematsku izložbu u znak zahvalnosti donatorima. Izložbu će pratiti bogato ilustrovani katalog u kome će se naći biografija svih donatora pomenutih predmeta.

■ Projekat-izložba: **Brod Boke Kotorske u legendama, antici, slikama i modelima** je putujuća izložba, a biće postavljena i u Pomorskom muzeju povodom 21. novembra Dana opštine Kotor.

Obrazloženje: Mnogi pisci ispisali su značajne i lijepo legende o brodu i njegovom značaju kroz različito vrijeme od antike do danas, uz lijepu priču idu umjetničke slike poznatih autora koje krase zidove, ne samo Pomorskog muzeja već i privatnih kolekcionara, koje bi bile posuđene za pomenuti projekat. Takođe, kao sastavni dio izložbe bili bi izloženi najstariji modeli brodova koji su plovili zalivom Boke Kotorske (*liburna, trijera, šambek, brik, barkola*). Pomenutu izložbu pratio bi i bogato ilustrovani katalog, urađen na dva svjetska jezika, budući da je riječ o putujućoj izložbi.

Potrebna sredstva: 4.000,00 eura.

■ Projekat-izložba: **Palate Kotora i Perasta okom umjetničkog fotografa** koja će biti postavljena za Međunarodni dan muzeja 18. maja kroz manifestaciju Muzej, mladost, muzika. Ova izložba će takođe biti putujuća jer će biti postavljena u gradovima Boke, prvenstveno u Perastu, Tivtu i Herceg Novom, kao i na sjeveru Crne Gore.

Obrazloženje: Foto izložba *Palate Kotora i Perasta* organizovaće se u saradnji sa Muzejom grada Perasta čime će se potvrditi da dvije kulturne institucije saraduju veoma uspješno na polju kulture sa željom da pokažu značaj i vrijednost sakralnih objekata na jedinstvenom prostoru Boke. Izložbu će pratiti katalog bogato ilustrovan fotografijama palata nekada i sada iz foto dokumentacije koju posjeduju Pomorski muzej, Muzej grada Perasta, kao i privatni vlasnici.

Potrebna sredstva: 2.000,00 eura

■ Projekat-izložba: **Enterijer – kužina bokeljskih kuća** koja će biti postavljena prvo u Pomorskom muzeju, a zatim u kulturnim institucijama sjevera Crne Gore.

Obrazloženje:

Po prvi put izvršice se istraživanje enterijera kužina bokeljskih kuća koja će obuhvatiti kotorsku i tivtatsku opštinu, popisaće se preostalo staro posuđe koje će biti i izloženo sa jedne strane, sa druge strane, napraviće se i plan otkupa za rijetko posuđe koje su pomorci donosili sa svojih dugih putovanja, a koje bi upotpunilo etnografsku zbirku muzeja. Za ovaj projekat neophodno je izvršiti fotografisanje, uraditi intervju i napraviti tlocrte izgleda prostora kužine bokeljskih kuća. Kao i prethodne izložbe, i ovu izložbu će pratiti bogato ilustrovani katalog.

Potrebna sredstva: 3.000,00 eura.

■ Projekat-izložba: **Pomorstvo Krka kroz vrijeme** je projekat koji će biti realizovan zajedno sa institucijom Centar za kulturu Grada Krka.

Izložba će biti postavljena u Pomorskom muzeju.

Potrebna sredstva: 3.000,00 eura.

Obrazloženje: Saradnja Centra za kulturu Grada Krka i Pomorskog muzeja nastaviće se i tokom 2016. godine kroz međunarodnu kulturnu saradnju Hrvatske i Crne Gore, koja je započeta 2011. godine. U tom pravcu planira se izložba Centra za kulturu Grada Krka *Pomorstvo Krka kroz vrijeme*, čija bi realizacija bila za vrijeme godišnjice Lepantske bitke (1571. godine), jer ovaj historijski događaj povezuje dva grada Krk i Kotor (u Lepantskoj bici učestvovala je galija **Sv. Tripun** iz Kotora i galija **Cristo Ressussitato** sa Krka).

Izdavački projekti

■ Iz štampe će izaći drugi dio edicije **Godišnjak**, dvobroj 59 i 60.

Potrebna sredstva: 6.000,00 eura

■ Izrada **Bibliografija članaka iz Godišnjaka I-LX**.

Potrebna sredstva: 2.000,00 eura

■ Izrada mini publikacije historijsko-umjetničke zbirke koja bi ujedno bila i jedna vrsta vodiča kroz historijsko-umjetničku zbirku Pomorskog muzeja Crne Gore. Brošura bi bila štampana na dva jezika - crnogorskom i engleskom.

Potrebna sredstva: 1.000,00 eura

■ Nastaviće se započeti projekat izdavanja mjesečne publikacije **Jedra Boke** sa ciljem da se prikažu sve aktivnosti vezane za rad Pomorskog muzeja, kao i aktuelna dešavanja u oblasti pomorstva u Boki Kotorskoj.

Potrebna sredstva: 4.000,00 eura.

Drugi projekti

■ **Vodič pomorskog muzeja Crne Gore na Brajevom pismu.**

Potrebna sredstva: 4.000,00 eura.

Obrazloženje: Brajevo pismo predstavlja elementarnu rehabilitaciju slijepih i visoko slabovidnih osoba. Ovim projektom se omogućava slijepim i visoko slabovidnim osobama da se po prvi put upoznaju sa bogatom pomorskom historijom Crne Gore i kao takav značajan je za razvoj kulturne baštine Crne Gore. Promocija vodiča na Brajevom pismu organizovala bi se i u drugim crnogorskim gradovima u dogovoru sa organizacijama i institucijama za slijepe i slabovide osobe.

■ **Film Najstarija kotorska kafana Dojmi kroz vrijeme.**

Potrebna sredstva: 3.000,00 eura.

Obrazloženje: U Kotoru je postojala kafana koja je podignuta 1862. godine, a koja je dobila ime po čovjeku koji je želio da na prostoru ispred glavnih gradskih vrata podigne objekat u kome će se sastajati i zabavljati građani Kotora i gosti grada. Prezime čovjeka koji je to želio je bilo gospodin Dojmi, a objekat je tokom minulih vremena imao dogradnju, da bi 1979. godine u katastrofalnom

zemljotresu kafana autentičnog izgleda bila srušena i na istom prostoru se podigla nova moderna kafana. Kroz priču starih fotografija napravio bi se film uz originalnu muziku iz tog perioda kojim bi se približila važnost objekta u kojoj je bilo dogovora i pogovora a film bi bio trajan dokument. U saradnji sa vlasnikom današnjeg objekta-kafane i sa privatnicima koji posjeduju stare fotografije napravio bi se gore pomenuti film.

■ Radionica za izradu zlatoveza.

Potrebna sredstva: 1.000,00 eura (sopstvena sredstva).

Obrazloženje: S obzirom da je Pomorski muzej tokom 2015. godine organizovao radionicu izrade brodova, tokom 2016. planira radionicu za izradu zlatoveza. Ovom aktivnošću Pomorski muzej želi da pokaže da je grad Kotor bio nekada poznat po zanatskim vještinama. U radionicu bi bili uključeni učenici osmogodišnjih škola, kako bi im se prezentovala ljepota i značaj ove radinosti.

■ U 2016. godini nastaviće se saradnja Pomorskog muzeja i NVO *Antika* organizovanjem Sajma antikviteta.

Potrebna sredstva: 500,00 eura (sopstvena sredstva).

Adaptacije

■ Adaptacija odjeljenja *Pomorstvo XX vijeka* i odjeljenja *Pomorsko školstvo*.

Obrazloženje: Adaptacija ova dva odjeljenja je planirana u cilju bolje prezentacije bitnog segmenta u pomorskoj istoriji Boke i Crne Gore. U okviru tog projekta planirane su slijedeće aktivnosti:

- Izrada i uramljivanje fotografija bitnih ličnosti za razvoj pomorskog školstva Boke i Crne Gore
- Izrada mape Boke Kotorske sa označenim lokacijama Pomorskih škola kroz istoriju.
- Izrada i postavljanje table sa oglednim primjerima mornarskih čvorova.

Potrebna sredstva: 3.000,00 eura.

■ Adaptacija entografskog odjeljenja.

Obrazloženje: Zahvaljujući donatorima Pomorski muzej je došao u posjed većeg broja portreta veoma interesantnih sa etnografskog stanovišta pošto svjedoče o načinu odijevanja u različitim vremenskim periodima. Istovremeno na njima su predstavljene ličnosti koje su Bokelji ili su vezani za Boku kao svoj uži zavičaj. Postavljanjem tih portreta na zidu koji bi krasio etnografsko odjeljenje dobili bi, zapravo, svojevrsni vremeplov koji bi govorio o načinu odijevanja Bokelja i Crnogoraca sa ovog područja kroz vjekove, a uporedo sa načinom odijevanja i atributima njihovih zvanja, portreti bi ukazivali i na profesije portretisanih, koji su inače pripadali visokom građanskom sloju ili aristokratiji.

Potrebna sredstva: 2.000,00 eura.

Kapitalne aktivnosti

Kada je riječ o kapitalnim projektima u 2016. godini Pomorski muzej će realizovati zajedno sa Ministarstvom kulture, kao i iz sopstvenih prihoda slijedeće projekte:

■ Gradnja pomoćnog stepeništa.

Potrebna sredstva: 10.000,00 eura.

Obrazloženje: Pomorski muzej Crne Gore smješten je u jednoj od najljepših palata iz XVIII vijeka u Kotoru koja je sanirana poslije zemljotresa. Međutim, izvođači nijesu uradili po standardnim propisima pomoćno stepenište koje svakim danom sve više propada i oštećuje samu palatu. Potrebno je hitno intervenirati kako bi se stepenište stavilo u funkciju prvenstveno zbog turista i njihove sigurnosti u objektu.

■ Farbanje fasadnih škura i izrada novih balkonskih vrata.

Potrebna sredstva: 3.000,00 eura (sopstvena sredstva).

Obrazloženje: S obzirom da je Pomorski muzej smješten u jednoj od najljepših baroknih palata i da je potrebno stalno održavanje same palate, tokom 2016. godine planira se farbanje fasadnih škura i izrada novih balkonskih vrata.

Prostor i oprema

■ Nabavka i postavka LCD ekrana, nabavka vitrina za šest modela motornih brodova, kao i nabavka veće vitrine za maketu broda *Kotor* koju je poklonila broderska kompanija *Dabinović*.

■ Nabavka tri nova kompjutera za potrebe kustosa i administracije.

Potrebna sredstva: 6.000,00 (3.000,00 Ministarstvo + 3.000,00 iz sopstvenih sredstava)

Obrazloženje: Obzirom da Pomorski muzej posjeduje stare kompjutere nabavljene prije pet godina potrebno je nabaviti tri nova kompjutera.

■ Nabavka nove telefonske centrale.

Potrebna sredstva: 2.000,00 eura (1.000,00 Ministarstvo + 1.000,00 iz sopstvenih sredstava)

Obrazloženje: Postojeća telefonska centrala postoji još od sanacije muzeja 1984. godine i u svakom pogledu je dotrajala. Neophodno je nabaviti novu jer bez telefonske komunikacije institucija ne može dobro da funkcioniše.

Gore navedeni planovi i projekti koji su planirani za 2016. godinu realizovaće se finansijskim sredstvima Ministarstva kulture, kao i sopstvenim sredstvima.

Zimski karneval

POVORKA MASKI - SPALJIVANJE ŠOTOKUCINA NIŠTAVIĆA

Završna manifestacija tradicionalnog zimskog karnevala u Kotoru i ove godine je zbog kišnog vremena, umjesto posljednje nedjelje prethodnog mjeseca (23. februara), održana u odloženom terminu, to jest 13. marta.

Po tradiciji, i ovogodišnji Zimski karneval obilježili su povorka maski, suđenje i spaljivanje karnevala **Šotokucina Ništavića**, krivca za sve nedaće Kotorana u protekloj, 2015. godini, počev od žičare, aktuelne gradske pijace *Markata*, sportske dvorane, zimskog bazena, Luke Kotor, sa porukom da se Kotor neće seliti u Podgoricu...

No, prije splajivanja krnja, glavnom gradskom ulicom pored gradskih bedema prodefilovala je šarolika karnevalska povorku u kojoj su bili gosti sa Korčule – Vela Luke, Argentine i Podgorice – Romski obrazovni fond, grupa iz kotorskog Resursnog centra, brojne grupe najmlađih iz kotorskih vrtića i osnovnih škola, mažoretke iz Kotora, Budve i Herceg Novog, trombonjeri iz Đenovića, uz zvuke gradskih muzika Kotora i Đenovića. Povorku je predvodio kapo kotorskog karnevala **Luka Knezović**. A kada je povorka završila defile, *Kotorski Slamni sud* je na Macelu održao suđenje Šotokucinu Ništaviću i donio presudu.

Kako se čulo u optužbi, Ništavić je kriv za sljedeće:

Što se oburdao semafor na zimski bazen i što je iskočio nekakvi sumpor iz vode od koga ti dođe strangušat. Što je povjerovao ministru od turizma koji je obećao da ćemo imat četiri otela do Nove godine, a nije špjegao koje, a ni Fjord još nije alavija potonuo. Što nije potegnulo žice na ovu žičaru, što je obećao da će učinjet onoga ljeta prije pasane godine, pa se furešti pentraju po bedemima kao oni prijatelj od Tarzana, ma ne onoga iz pulitike. Što je puštio da kineški stubovi od elektrike ne svijetle kad se naoblači, nego je škureca više nego prije na treći put, u Dobrotu osobito, pa lampadinama svijetlimo. Što je učinio da voda svakih deset dana nije za piće, a i kad jest, ne preporuča se i što će nam intanto, opet krešit. Što se na kanalizaciju priključuju na svu prešu, priforcalo je od velike nužde. Što ništa nije učinio pa će kotorski porat, kako zборе, pasat za Podgoricu zajedno sa morem i vaporima, suvenirnicama i lumbrelama od kafeterija.

Grupa Nije preša

Grupa Karampana 1

Grupa Za dišpet

Branilac pak misli da kotorski *krneva*o nije kriv ni po jednoj tački optužnice. On je rekao sljedeće:

Samo znate bruntulat kad se nabumbite i tako od krnevala do krnevala, oliti od prvoga vapura do zadnjega u novembar. Ma nijeste bili kapaci da pružite jezik kad su lužu zapatali i ogradili posred nje zgrade, ni kad je „Jugopetrolje“ pasao ča, kad se Arhiv i Zavod od monumenta prepolovio i više nijesmo konteni od svojega na svoje. Sad ste našli sudit i zborit mu svašta zašto je jado kriv i zašto nije. I on jadan jedini da bude za sve kriv? Nije i nemojte se igrat da ve kaštiga Bog.

Za tri najbolje karnevalske grupe proglašene su sljedeće grupe: Prvu nagradu osvojila je karnevalska grupa **Nije preša** sa **Karuselom**, drugu je dobila grupa **Karampana 1** za **Retro ton**, dok je treća nagrada pripala karnevalskoj grupi šarenih **Lutkica** za kreaciju **Za dešpet**. Svečana dodjela zahvalnica i nagrada najboljim karnevalskim grupama održana je 15. marta u Kulturnom centru **Nikola Đurković** u Kotoru, koji je bio organizator ovogodišnjeg karnevala, uz suorganizaciju Turističke organizacije Kotor i pokroviteljstvo Opština Kotor. Fešta se nastavila na glavnom gradskom Trgu od oružja koncertom splitske pjevačice **Danijele Martinović**.

Ovogodišnje zimske karnevalske svečanosti su počele 13. februara.

ČAKULONA

Iz štampe je početkom marta izašao novi broj humorističko-satiričnog lista **Čakulona** sa sljedećim obavještenjem redakcije: *Bilo koji evropski grad ne čine njegovi stanovnici, nego njihov duh. Po njemu neki gradovi postaju patetični, racionalni, melanholični, gordi, sujetni, a rijetko vedri i duhoviti. Svi Kotorani su imali više nego sreće da su se rodili, ili da žive u gradu sa slobodnim, vedrim i nadasve humorističkim duhom. Taj čarobni kotorski duh ostao je neuništiv od antike do dana današnjeg. Preživio je razne okupacije, totalitarne režime, imperatore, careve, kraljeve, diktatore, fašizam i komunizam. Kotorški duh je ostao samo i neponovljivo kotorski. Veni Napoli e poi mori, Veni Cattaro e poi vivi (Vidi Napulj i umri, Vidi Kotor i živi). Taj i takav kotorski duh sada se pokušao cenzurisati i staviti pod apsolutnu kontrolu. I to od koga? Beznačajih poltrona, sitnih špijunčića i jednog đirašola – sluge svakog režima, a uvijek vladajuće partije.*

Pomorstvo u KOTORU danas

Uplovljavanjem njemačkog kruzera **FTI Berlin** dužine 140 metara, od 9.570 bruto-tona, sa 177 članova posade, u Kotoru je 3. marta počela ovogodišnja glavna nautička sezona. Kako je to bio prvi veći putnički brod koji je ove godine stigao u luku podno zidina Starog grada preduzeće *Luka Kotor* a.d. je za njegovih 379 putnika priredilo tradicionalnu dobrodošlicu, počastivši turiste priganicama i suvim smokvama. Nažalost nautička sezona je otvorena u danu kada je padala obilna kiša, ali putnicima sa Berlina to nije bila prepreka da prošetaju ulicama Kotora i obidu Stari grad. *Berlin* je ovog mjeseca uplovljavao još tri puta: 10, 19. i 28. marta. Pored redovnih izletničkih brodova *Athena* (8/9, 19/20. i 29/30.) i *Artemis* (13/14. i 23/24.) u martu su dolazili i kruzeri *Viking Star* (21.) i *Costa Mediteranea* (28.). Inače, prema potvrđenim najavama stranih kompanija, u Kotor će ove godine uploviti skoro 440 velikih i manjih kruzera sa skoro pola miliona putnika. To bi ovu sezonu trebalo učiniti najuspješnijom u istoriji preduzeća *Luka Kotor* a.d.

Costa Mediteranea i FTI Berlin 28. marta

FTI Berlin 3. marta dolazi u Kotor

Fotografija: Zdenka Jovanović

FTI Berlin 3. marta u Luci Kotor

Fotografija: S. Dabinović

FTI Berlin 3. marta u Luci Kotor

Fotografija: Bokanews

FTI Berlin 3. marta u Luci Kotor

Fotografija: Bokanews

FTI Berlin 3. marta u Luci Kotor

Fotografija: Bokanews

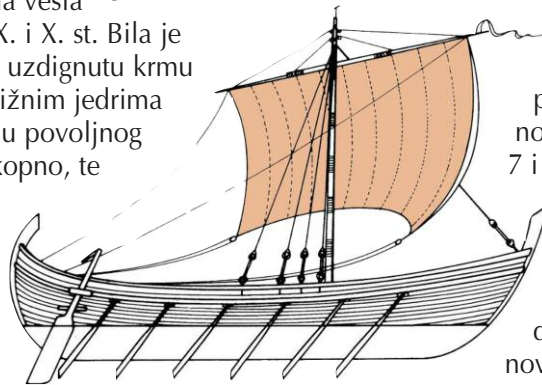
Fotografija: S. Dabinović

Kruzer FTI Berlin u Luci Kotor 10. marta

CONDURA CROATICA (*kondura hrvatska*) je hrvatski obalni trgovački i ratni brod ili brodica na vesla i jedra, osobito raširena u IX. i X. st. Bila je vitka, imala je obli pramac, uzdignutu krmu te jedan do dva jarbola s križnim jedrima koja su se podizala u slučaju povoljnog vjetrova. Mogla se izvući na kopno, te iznenada napasti mnogo sporije velike trgovačke brodove. Veća kondura imala je posadu od 20 ljudi (10 do 12 veslača), a manja od 10 ljudi (do 8

Pomorstvo

Rječnik

veslača). Prema **Konstantinu Porfirogenetu**, za **kralja Tomislava**, hrvatska trgovačka mornarica posjedovala je oko 100 kondura, na kojima su hrvatski trgovci plovili neretljanskim vodama i Jadranom sve do Venecije. Dvije brodice duge 7 i 8 m, pronađene 1966. na ulazu u ninsku luku, smatraju se kondurama i datiraju iz XI–XII vijeka. U XIII i XIV vijeku bila je poznata dubrovačka kondura, srednje veličine s dva jarbola s latinskim jedrima i 50 članova posade.

Bokeška maritimna prošlost

DOBROTSKI jedrenjak, brigantin **II Vigore** pod zapovjedništvom kapetan **Luke Janoševića**, u martu 1834. godine, našao se u velikoj pogibelji i stradao uz obalu Sicilije, kod Sirakuze. Utopili su se kapetan i devet članova posade (s prosječnom starošću od 28 godina). More je na obližnjoj plaži izbacilo tijela mornara i dijelove broda. O tom događaju postoji arhivski zapis.

Za takvu sudbinu brigantin **II Vigore** kao da je bio predodređen jer se tačno deset godina prije fatalnog događaja, 15. marta 1824. godine, isti brod pod zapovjedništvom kapetana **Bogdana Radimira**, našao u sličnoj velikoj pogibelji, zahvaćen jakim udarima sjevernog vjetrova, isto uz obalu Sicilije, tog puta kod Palerma.

Brig^{no} il Vigore Com^{to} dal Cap^{no} Diodato Radimiri trovandosi li 15 Marzo 1824 satto la Costa di Cecilia essendo in grande Borasca fece Voto alla B^{ma}V^{ne} e si salvo in Rada di Palermo, zapisano je na votivnoj slici **II Vigore** koju je kapetan Radimir po povratku doma darivao crkvi Sv. Mateja u Dobroti. On je tako ispunio zavjet koji je posada broda uputila Blaženoj Djevici te doživjela spas.

Kapetan Bogdan Radimiri (1780. - 1837.) navodi se u dvama arhivskim spisima, 1823. i 1829. godine i kao vlasnik ovog brigantina, zabilježio je vrsni poznavalac bokeške maritimne istorije **Željko Brguljan**.

Brigantin **II Vigore** zahvaćen olujom; nepoznati autor, 1824; akvarel na papiru; Dobrota, župna crkva sv. Mateja